

Всеукраїнська громадсько-політична і літературна газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦА

Видається у Сімферополі

№ 46 (149) Субота, 18 листопада 1995 р.

Ціна 2000 крб.

з'їзд
ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

Складаний 11 листопада у Києві Конгрес української інтелігенції завершився за підтримкою однієїменної громадської організації. Було прийнято ухвалу визнати це зібрання її установчим з'їздом, обговорений на новому «Маніфест української інтелігенції» принятим як програмові засади і схвалити її статусні принципи. Головою Конгресу української інтелігенції вибрано Івана Драча. Недовго після зборів було сформовано Національну Раду з 150 представниками земельних та політичних організацій, представниками областей. Організація має здійснювати постійний з'язок широких верств інтелігенції з структурами влади, допомагати їм у розв'язанні загальніх проблем, державотворення, мовної політики, національної науки, культури, охорони здоров'я, освіти.

Р. НОВОСАД.

ЗАЯВА

УЧАСНИКІВ ПОСТОЙНО ДІЮЧОГО КРУГЛОГО СТОЛУ УКРАЇНСКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ КРИМУ З ПРИВОДУМ ПРИЙНЯТТЯ КОНСТИТУЦІЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ

Прийняття Верховною Радою Криму Конституції Республіки Крим відбулося при повному нехтуванні конституційної практики демократичних держав, без обговорення її громадськостю. Положення Конституції значною мірою суперечать міжнародному праву і мають суттєві розбіжності з Конституцією України та її чинним законодавством.

Відстоювання Верховною Радою Криму хімічної кримської державності та подвійного громадянства, наміри підпорядковувати собі повні структури, надати російські мови статусу офіційної — все це засвідчило те, що незаважаючи на зміни шовиністична більшість депутатів, Вони не можуть відмовитися від спроб нав'язувати свою волю представникам інших національностей і не хочуть зрозуміти, що стабільність, мир і злагода в Криму можливі лише при повній рівності прав як кожного громадянина, так і національних груп, що живуть на Кримському півострові.

Конституцію ж закладені дискримінаційні норми, які не дадуть змоги вільного розвитку суспільно-політичного життя, культури, науки, освіти. В ній не враховано об'єктивних реальних існування в Криму інших, крім російських,

Ухвалено на засіданні постійно діючого Круглого столу політичних партій та громадських організацій Криму: Комітету громадських організацій «Крим з Україною — Соріністю», Українського Громадянського Конгресу Криму, Кримської організації Української демократичної партії України, Сімферопольського товариства «Прогресів» ім. Т. Шевченка, Всеукраїнського товариства Української мови, Кримського відділення товариства «Україна», Кримського відділення Суспільної служби України, Сімферопольського товариства політ'їзмів та репресованих, Кримської організації Українських націоналістів, Кримського відділення Спілки офіцерів України, Кримської філії міжнародного товариства «Жіноча громада», Кримської республіканської організації Спілки письменників України, Кримського братства ОУН-УПА ім. ген. Романа Шухевича, релігійної громади Української Автокефальної Православної Церкви.

КРИМСЬКІ ТАТАРИ ВІДСТОЮЮТЬ СВОЇ ПРАВА

14 листопада в Сімферополі відбулася пресконференція голови Меджлісу кримськотатарського народу Мустафі Джеемілев. Він повідомив журналистам, що депутатська фракція «Куртуйт» у ВР Криму «пішла на дуже великий поступок, аби уникнути політичної кризи в Криму і виникнення конфлікту». Тільки стосовно двох статей проекту Конституції автономії фракція виявила принциповість і непохитну рішучість. Це щодо рівноправності трьох державних мов півострова: української, кримськотатарської і російської та гарантованого представництва у ВР Криму і органах місцевого самоврядування депортованих народів. На жаль, підкреслив М. Джеемілев, парламентська більшість не пішла наступні засади фракції «Куртуйт».

Меджліс висловив також свою незгоду і з деякими іншими статтями принятій Конституції. Зокрема, непропустиме посилання на рефе-

рендум від 20 січня 1991 року, в результаті якого Крим нарешті став суб'єктом СРСР («Ред.») договор, оскільки згідно з міжнародними нормами усі наступні референдуми з тієї іншої проблеми автоматично скасовують попередні.

В даному випадку мовиться про референдум від 1 грудня 1991 року, на якому 54,3% кримчан підтримали Акт про державну незалежність України. Меджліс також наполягає на тому, що питання об'єднання громадян, було у абсолютно відповідному відповідно до обстановки.

«Ми вимагаємо, щоб Конституція автономії узгоджується з російською, кримськотатарською та українською мовами автономії.

У парламенті, підкреслив М. Джеемілев, «повинно бути представництво, яке б захищало наші права», а сьогодні 14 таких депутатів з 98 в парламенті автономії явно не-

достатньо. Меджліс виступає або за двоплатіжний парламент, або за право «вето», яке б мали депутати з числа депортованих народів.

М. Джеемілев акцентував увагу журналистів на рішенні Меджлісу відносно до ненасильницьких акцій громадянської непокори, які включають у себе мітинги, демонстрації, блокування шляхів, в т.ч. запізничників, а також інші, відповідно до обстановки.

«Ми вимагаємо, щоб Кримська конституція підтримала Акт про державну незалежність України. Меджліс також наполягає на тому, що питання об'єднання громадян, було у абсолютно відповідно до обстановки.

М. Джеемілев, відповівши на питання про громадянство — це та-как «прерогатива держави, а не автономії», Меджліс наполягає на тому, що у школах вивчалися три державні мови автономії.

У парламенті, підкреслив М. Джеемілев, «повинно бути представництво, яке б захищало наші права», а сьогодні 14 таких депутатів з 98 в парламенті автономії явно не-

залишилися.

Анатолій КОРСАКОВ.

«УМОМ «РОССІЮ» НЕ ПОНЯТЬ...»

Свої акції громадянської непокори, як оголосив на передовій Меджліс кримськотатарського народу, депортований народ почав 15 листопада з проведенням чотирисічного мітингу біля будинку ВР Криму у Сімферополі. В цей же час такі мітинги відбувалися в усіх містах і районних центрах півострова.

Національні праціни кримських татар перемежовуються з транспарантами: «Наша Батьківщина — Крим», «Монополія в Криму, однієї національності — шлях до дестабілізації», «Шовіністи! Геть з Верховної Ради Криму!», «Меджліс — гарант миру і спокою», «Кримськотатарському народові — національно-територіальна державність».

На жаль, ВР Криму цього дня так і не внесла поправки в принятій на передовій Конституції Криму, доки наші гарантії не будуть закріплені в Конституції Криму, доки не буде відновлено кримськотатарську національну державність.

Лідер партії «Адальет» Сервер Керімов заявив на мітингу: «Ми будемо робити тісні доти, доки наші гарантії не будуть закріплені в Конституції Криму, доки не буде відновлено кримськотатарську національну державність».

Всі чекали прибути з Києва заступника голови Меджлісу кримськотатарського наро-

ду, заступника голови ВР Криму Р. Чубарова, який мав кілька тривалих зустрічей з Президентом України Леонідом Кученко, Р. Чубаров повідомив, що Л. Кучма з великим розумінням ставиться до справедливих вимог кримських татар і пообіцяв, що вони поступово вирішуватимуться. За слова Р. Чубарова, «Президент України просить, щоб кримські татари не стали знаряддям у руках тих, хто хотів бізірвати мир у Криму і одержати від цього свої дивіденди». Рефат Чубаров пропросив учасників мітингу на сьогодні розійтися після приняття резолюції.

В резолюції, адресованій Президентові та ВР України, зокрема, говориться, що «кримські татари висловлюють протест у зв'язку з приняттям ВР Криму Конституції, яка ігнорує інтереси корінного народу». Учасники мітингу вимагають від кримськотатарської України: не застежувати Конституцію Криму, поки в ній не будуть відображені права кримськотатарського народу; відновити національно-територіальну державність у правовому полі України як единому гарант збереження

Анатолій КОРСАКОВ.

Що ж казати, умом «Россію» не понять...

ЗАВТРА — ДЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Данило КОНОНЕНКО

...

Степовики мої, сільчани,
У праці збрата сім'я.
Товариші - однополяни —
Одного поля з вами я.

Я з ваших помислів і чинків,
Я з ваших клопотів —
турбот
Про золоте руно захинків,
Про хліб і сіль, про
обмолот.

Я з вами в будні і у свята,
Одні в нас думи і діла:
Аби Україна, наша маті,
Повік щасливою була!

НА РАДІСТЬ, НА ЗДОРОВ'Я, НА ЩАСТЯ

В агроЕФІРІ «Росія» Красногвардійського району виноградарська галузь поєднала чільне місце в економіці господарства. На кожному відділку (а їх сім) — виноградники, виноградники, виноградники.

Чорна смуга в долі галузі, коли так звана «сінеграда» на поверхнях того часу лишилася позаду. Натомість нинішньому голові агро-ЕФІРІ, поки що молодому крівінкові, доводиться вирішувати проблеми, які, власне, не стосуються сільськогосподарського виробництва. Приміром, чийсь колишній членіній не «уже» владіє благодійним реверансом — районна лікарня. Розташована вона у селі Восход. Це один клопот. Чималий відсоток спеціалістів, котрі працюють у Красногвардійському, мешкає на поверхнях того самого агромістечка, а квартплату вчиняє не сплачує.

Які ж вони нинішньої пори, виноградники «Росії»? В кабінеті голови агро-ЕФІРІ Сергія Васильківського — ціла виставка з продукції господарства. Стоять тут і пляшіві з власного винограду, інші з сухим вином, вироблені з власного винограду.

— Хочете подивитися? Що ж, поїхали. Уже в машині відправилися від виноградарської галузі, але є ще один, що важливіший, місце — виноградарському винзаводу. Голова виноградарської галузі, які не мають більшого врожая. Ось погляньте, які чисті, доглянуті наші виноградники.

Тим часом жинки закидали Сергія Борисовича запитаннями. Отими, котрі називаються сінеградами. Сінегради, коли ж дасті плоди введені в агроЕФІРІ контрактною системою оплати праці. Тепер всі зрозуміли: буде якінці року.

З виноградарських плантацій пландали звітності на винзавод, Головний винороб. Світлана Кузьмівна Маклашова зустрічала нас неподалік від заводу. Це один з таких споруд, які відносяться до піонерів виноградарства.

— За роки моєї практики, — сказала Світлана Кузьмівна, — вперше вин з такій солодкістю дістався від агро-ЕФІРІ. Особливо добре відмінно відчувається вино з винограду, який відрізняється від інших виноградарської галузі.

— Ідея добре працює, — сказала Світлана Кузьмівна, — вперше вин з такою солодкістю дістався від агро-ЕФІРІ. Особливо добре відчувається вино з винограду, який відрізняється від інших виноградарської галузі.

— Ідея добре працює, — сказала Світлана Кузьмівна, — вперше вин з такою солодкістю дістався від агро-ЕФІРІ. Особливо добре відчувається вино з винограду, який відрізняється від інших виноградарської галузі.

— Ідея добре працює, — сказала Світлана Кузьмівна, — вперше вин з такою солодкістю дістався від агро-ЕФІРІ. Особливо добре відчувається вино з винограду, який відрізняється від інших виноградарської галузі.

— Ідея добре працює, — сказала Світлана Кузьмівна, — вперше вин з такою солодкістю дістався від агро-ЕФІРІ. Особливо добре відчувається вино з винограду, який відр

Субота, 18 листопада 1995 р.

Українські гетьмані

ТАРАС
ТРЯСИЛО

Після загибелі хороброго Михайла Дорошенка на Січ зовсім недовго гетьманував Грицько Чорний. Збереглися свідчення сучасників, що він був дуже слухняний для шляхти, прагнув й в усьому додати. Зібралися козаки на раду та й склину Чорного з гетьмана, а замість нього обрали відчайдуху Тараса Трясила. Згодом січовики, коли почали повстання проти Польщі, зарубали Чорного. Очевидно, кілька гетьманів дуже відверто горнували до шляхти, тому запорожці й учинили над ним таку раптову розправу.

На той час — а це було вже 1630 року — Польща ввела на Україну багато своїх військ. Знущалися з селян шляхти, грабували їх солдати, які називалися ховінами. Почали люди відкликати на Січ, благати гетьмана Трясила, щоб захисти йх. Зібрав Трясило чимале військо й рушив на Україну. З цього іменем в історії поєднали ніч під Переяславом, яка під наяву «Тарасової ночі» окніла у вірші Кобзаря. Тоді саме було одне з польських свят. Шляхтичі стали табором біля Переяслава й гучно бенкетували. Ріками склою вино, пнували веселі пісні, довго не вищухала стрілляння з гармат і рушниць. От у такий спосіб розважалася під Переяславом шляхта, не знаючи, що її чекає чрез кілько годин.

А коли вдень п'яні польські вояки поснули, козаки покрайди, щоб не сплюхнати сторожу, пронеслися в табір і накинулися на ворога. Мало кому з шляхтичів пощастило врятуватися. Хто мав силу відкликати, того наздоганяли і топили в річці Альті. Втрати самих запорожців були зовсім не значні.

Військо Тараса Трясила смерчем пролетіло над кількома містами й селами України, безжалісно винищуючи зарозумілі визикувачів. Однак гетьман не мав ні планів, ні намірів спрівіднести війні проти польської шляхти і не вдовз повернувся на Січ. Очевидно, він не був таким далекоглядним політиком, як напріклад Петро Конашевич-Сагайдачний чи Богдан Хмельницький. Бунт запорожців лишився тільки якірним епізодом історії й не переріс у серйозне повстання.

Не відомо, що сталося згодом із Тарасом Трясилем. Історики й літописці не знають, доки він жив і де наклав головою. Відомо тільки, що відразу ж після нього на Запорожжі обирають і відразу ж по тому скідають кількох гетьманів, які майже не лишили по собі сліду в історії. А після них — це буде вже 1635 року — з'являється ім'я Івана Сулими.

Михайло
СЛАБОШПІЦЬКИЙ.«НА НАШІЙ,
НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ»

Під такою назвою, що є перерозставленням глобокодумного вислову Тараса Шевченка «На нашій, не своїй землі», побачила світ у Головній спеціалізований редакції літератури мовами національних меншин України (Київ, 1995) двометрова антологія різномовної поезії України. Це видання презентує творчість національних поетів, які живуть у нашій незалежній державі і пишуть білоруською, гагаузькою, грецькою, грузинською, єврейською, кримськотатарською, ліваською, німецькою, російською, румунською, угорською і циганською мовами. Ним покладено початок масштабного задуму — створення антології з кільканадцятьма збірниками, з яких вимілювалася б широка і багата картина різномовної поезії України.

У передньому слові до цього гарно оформленого, ощадного видання академік Національної Академії наук Іван Дубоя обговортує доцільність і своєчасність створення антології: «Що більше уваги і дбання буде приділено культурному життю національних меншин — то вищим буде скункій духовний потенціал України, нашої спільній Вітчизні».

Виданий перший двометровий збірник «На нашій, на своїй землі» вирізняється своєрідністю структури.

Щоб розширити уяву і знання про весь спектр різномовних поетичних стихій, твори поетів подаються мовою оригіналу, тобто рідною мовою та в українському перекладі, що забагачує пізнавальну і мистецьку цінність збірника. Читач знайомиться з творчими особистостями, кожна з яких, підкresлею Іван Дубоя, — «художньо, емоційно, мовою закорінена у величкому світі свого материнського етносу, але водночас належить Україні, і то не лише громадянським, як і тематичним, а всесоюзностю».

Велику роботу провели упорядник, — поет і перекладач Анатолій Кононенко, — перекладачі та видавці. Попереду в них колосальне завдання, котре вимагає затрати нових сил, енергії і творчого пошуку.

Нам, кримчанам, особливо приємно, що книгу відкриває добрика віршів нашого земляка, глибоко обданого білоруського поета, мешканця Михаїла Казакова.

М. Казаков автор поетичних збірок «Чумацикий шлях» (1969), «Сім крінців» (1976), «Ріди небокрай» (1982), «Вічне джерело» (1988), «Вінок во-лошків» (1992).

Упорядник і перекладачі вдало відбрали дванадцять пірничних віршів М. Казакова, що відзначаються доскональністю художньої майстерності, розробленістю прovidніх мотивів його творчості. Звучать мотиви любові до рідної Білорусі, України, Криму, мотиви гуманізму, призначення митця, теми кохання.

М. Казаков — родом з Білорусі. Що булич студентом філологічного факультету Могильовського пединституту, почав писати вірші. Але, як поет, остаточно виріс і сформувався в Криму.

Поезія М. Казакова овіянна романтичною задумою, ширістю, душевним теплом. Його пірничий герой викликає в читача симпатію своєю постійною причистю до всього чистого і благородного, доброго і світлого.

М. Казаков — поет, член Спілки письменників, заступник головного редактора «Кримської газети» (м. Ялта), лауреат премії імені Максима Богдановича — класика білоруської поезії. Він не міг обійтися без популізації української культури і, зокрема, літератури на півострові. Михаїль Казаков, як його любовно називали в Україні, зарекомендував себе як перекладач творів українських поетів, які живуть у нашій незалежній державі і пишуть білоруською, гагаузькою, грецькою, грузинською, єврейською, кримськотатарською, ліваською, німецькою, російською, румунською, угорською і циганською мовами. Ним покладено початок масштабного задуму — створення антології різномовної поезії України.

Зібрані вірші М. Казакова, опубліковані в збірнику «На нашій, на своїй землі», українською мовою перекладали поети Олексій Довгий, Леонід Татаренко, Олександр Матіїк.

Рівно половину, добрики переклав наш гетьман, поет і перекладач Данило Кононенко, якому вдалося найбільш точно передати художню особливість, зміст і своєрідність ідейно-естетичного змісту віршів білоруського поета.

Пропонуємо до уваги читачів кілька віршів білоруського поета, мешканця Михаїла Казакова у перекладах Данила Кононенка.

Олександр ГУБАР.

Михаїло Казаков і Раїса Іванченко (Київ) в кулуарах письменницьких зборів.

Світлина Олександра ШУСТА.

Михаїло Казаков — поет, член Спілки письменників, заступник головного редактора «Кримської газети» (м. Ялта), лауреат премії імені Максима Богдановича — класика білоруської поезії. Він не міг обійтися без популізації української культури і, зокрема, літератури на півострові. Михаїль Казаков, як його любовно називали в Україні, зарекомендував себе як перекладач творів українських поетів, які живуть у нашій незалежній державі і пишуть білоруською, гагаузькою, грецькою, грузинською, єврейською, кримськотатарською, ліваською, німецькою, російською, румунською, угорською і циганською мовами. Ним покладено початок масштабного задуму — створення антології різномовної поезії України.

Зібрані вірші М. Казакова, опубліковані в збірнику «На нашій, на своїй землі», українською мовою перекладали поети Олексій Довгий, Леонід Татаренко, Олександр Матіїк.

Рівно половину, добрики переклав наш гетьман, поет і перекладач Данило Кононенко, якому вдалося найбільш точно передати художню особливість, зміст і своєрідність ідейно-естетичного змісту віршів білоруського поета.

Пропонуємо до уваги читачів кілька віршів білоруського поета, мешканця Михаїла Казакова у перекладах Данила Кононенка.

Олександр ГУБАР.

Михаїло Казаков і Раїса Іванченко (Київ) в кулуарах письменницьких зборів.

Світлина Олександра ШУСТА.

Михаїло Казаков — поет, член Спілки письменників, заступник головного редактора «Кримської газети» (м. Ялта), лауреат премії імені Максима Богдановича — класика білоруської поезії. Він не міг обійтися без популізації української культури і, зокрема, літератури на півострові. Михаїль Казаков, як його любовно називали в Україні, зарекомендував себе як перекладач творів українських поетів, які живуть у нашій незалежній державі і пишуть білоруською, гагаузькою, грецькою, грузинською, єврейською, кримськотатарською, ліваською, німецькою, російською, румунською, угорською і циганською мовами. Ним покладено початок масштабного задуму — створення антології різномовної поезії України.

Зібрані вірші М. Казакова, опубліковані в збірнику «На нашій, на своїй землі», українською мовою перекладали поети Олексій Довгий, Леонід Татаренко, Олександр Матіїк.

Рівно половину, добрики переклав наш гетьман, поет і перекладач Данило Кононенко, якому вдалося найбільш точно передати художню особливість, зміст і своєрідність ідейно-естетичного змісту віршів білоруського поета.

Пропонуємо до уваги читачів кілька віршів білоруського поета, мешканця Михаїла Казакова у перекладах Данила Кононенка.

Олександр ГУБАР.

Михаїло Казаков і Раїса Іванченко (Київ) в кулуарах письменницьких зборів.

Світлина Олександра ШУСТА.

Михаїло Казаков — поет, член Спілки письменників, заступник головного редактора «Кримської газети» (м. Ялта), лауреат премії імені Максима Богдановича — класика білоруської поезії. Він не міг обійтися без популізації української культури і, зокрема, літератури на півострові. Михаїль Казаков, як його любовно називали в Україні, зарекомендував себе як перекладач творів українських поетів, які живуть у нашій незалежній державі і пишуть білоруською, гагаузькою, грецькою, грузинською, єврейською, кримськотатарською, ліваською, німецькою, російською, румунською, угорською і циганською мовами. Ним покладено початок масштабного задуму — створення антології різномовної поезії України.

Зібрані вірші М. Казакова, опубліковані в збірнику «На нашій, на своїй землі», українською мовою перекладали поети Олексій Довгий, Леонід Татаренко, Олександр Матіїк.

Рівно половину, добрики переклав наш гетьман, поет і перекладач Данило Кононенко, якому вдалося найбільш точно передати художню особливість, зміст і своєрідність ідейно-естетичного змісту віршів білоруського поета.

Пропонуємо до уваги читачів кілька віршів білоруського поета, мешканця Михаїла Казакова у перекладах Данила Кононенка.

Олександр ГУБАР.

Михаїло Казаков і Раїса Іванченко (Київ) в кулуарах письменницьких зборів.

Світлина Олександра ШУСТА.

Михаїло Казаков — поет, член Спілки письменників, заступник головного редактора «Кримської газети» (м. Ялта), лауреат премії імені Максима Богдановича — класика білоруської поезії. Він не міг обійтися без популізації української культури і, зокрема, літератури на півострові. Михаїль Казаков, як його любовно називали в Україні, зарекомендував себе як перекладач творів українських поетів, які живуть у нашій незалежній державі і пишуть білоруською, гагаузькою, грецькою, грузинською, єврейською, кримськотатарською, ліваською, німецькою, російською, румунською, угорською і циганською мовами. Ним покладено початок масштабного задуму — створення антології різномовної поезії України.

Зібрані вірші М. Казакова, опубліковані в збірнику «На нашій, на своїй землі», українською мовою перекладали поети Олексій Довгий, Леонід Татаренко, Олександр Матіїк.

Рівно половину, добрики переклав наш гетьман, поет і перекладач Данило Кононенко, якому вдалося найбільш точно передати художню особливість, зміст і своєрідність ідейно-естетичного змісту віршів білоруського поета.

Пропонуємо до уваги читачів кілька віршів білоруського поета, мешканця Михаїла Казакова у перекладах Данила Кононенка.

Олександр ГУБАР.

Михаїло Казаков і

